

Město Litomyšl – znak a vlajka města

Město Litomyšl disponuje znakem a vlajkou dle zákona o obcích.

Vlajka byla schválena rozhodnutím č. 15 Předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 5.5.1994 a její vyobrazení a popis jsou zařazeny v Registru komunálních symbolů:

<https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/4181>

Oficiální popis vlajky zní: „Na červeném listu bílá lilie z městského znaku. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Blason a kresba historického znaku města však v Registru komunálních symbolů dosud absentuje.

Znak města je jako historický zahrnut do kompendia historických městských znaků České republiky z roku 1985 (Jiří Čarek, Městské znaky v českých zemích).

V Čarkově kompendiu nacházíme na straně 230 následující, heraldicky ne zcela adekvátně sestavený, nicméně metodicky závazný popis městského znaku: „Na červeném štítě je bílá heraldická lilie se třemi okruhy okvětních listů, z nichž nejširší je horní okruh, spodní nejužší. Nad spodními listy je na ose květu prstenec.“

Dále se zde uvádí, že „...Litomyšl je doložena už před r.1200, na město byla povýšena r.1259. Od středověku užívala Litomyšl na své pečeti i později ve znaku obrazu lilie (doložena od 1347).

Na nejstarších pečetích vyrůstá tato lilie z dolního

rohu štítu a má dva okruhy okvětních listů. Teprve od 15.století nabývá podoby bližší obvyklé heraldické lilii bez stvolu, ale se třemi okruhy listů a s prstencem nad spodním okruhem.

Časem se oba tvary střídaly. V r.1972 si městský národní výbor dal dr.Zdeňkem Zengerem vypracovat nový návrh znaku, který měl být svou úpravou závazný; vycházel z mladších pečeti 15. a 16.věku. Vzorový znak byl schválen městským národním výborem 17.října 1972.“

V Liškově sbírce městských znaků z minulého století publikované v knižní formě pod názvem Sbírkka komunálních znaků, pečeti a razítek v Brně v roce 2013 spatřujeme znak města v sousedství překreslených otisků pečeti a razítek s tímto znakem:

Vyobrazení městského znaku zde má z hlediska figurálního obsahu téměř shodnou podobu jako u Čarka a liší se pouze v detailech grafické stylizace, např. pokud jde o přechod středního okruhu okvětních listů do okruhu horního. Slovně se znak popisuje jako červený štít se „...stříbrnou lilii dvojitou...“

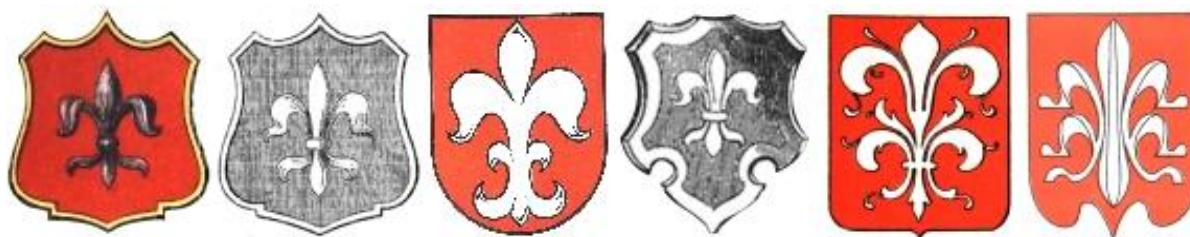

Dva z překreslených otisků pečeti se znakem města v Liškově sbírce pečeti pocházejí z Eichlerovy topografické sbírky z 1. poloviny 19. století, která je uložena v archivních fondech Archivu Národního muzea v Praze, další z překreslených otisků pak byly nalezeny v archivních fondech Národního archivu v Praze, přičemž některé z těchto překreslených otisků jsou pořízeny

typáři razítek, jejichž otisky obsahují rovněž sbírky Regionálního muzea v Litomyšli:

Další historická vyobrazení znaku města pak lze spatřit např. v následujících naučných historických a heraldických publikacích:

- Wincenz Robert Widimsky, Städtewappen des Österreichischen Kaiserstatts, Wien 1864.
- Časopis Světozor, ročník IX, Praha 1875.
- Jiří Louda, Znaky československých měst, Praha 1972.

- August Sedláček, Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl první, Chrudimsko, Praha 1931.
- Hugo Gerard Ströhl, Städte-Wappen von Österreich-Ungarn, Wien 1904.
- Zdeněk Maria Zenger, Česká heraldika, Praha 1978.

V posledně jmenovaném díle Z.M.Zengera je přitom stručně a výstižně shrnuta podstata vývoje znaku města od počátku do dnešních dnů, když se tu uvádí, že „...*znamení lilie ... postupem doby různým překreslováním nabylo tvaru „dvojité“ lilie.*“

Z této perspektivy postupné abstrakce od „přirozené“ lilie na stonku k heraldicky stylizované lilii v osobitém a nezaměnitelném pojetí zdvojení její horní části do dvou okruhů okvětních listů vychází i nově připravená grafická podoba znaku města, která zřetelně koresponduje s kresbou historického znaku města v Čarkově kompendiu z roku 1985 a tím i s kresbou novodobé vlajky města z roku 1994, která toto pojetí podoby historického znaku města vlastně již de facto potvrdila, ačkoliv i dnes město Litomyšl užívá znak v různých figurálních a grafických pojetích včetně více či méně dekonstruktivně pojatých reflexí historického znaku města v městském logu se znakovou figurou bez či s naznačeným znakovým štítem a nápisem označujícím město.

Město Litomyšl má právo dle platného znění zákona o obcích užívat svůj historický znak a podle současné právní úpravy tedy není nutno ze strany města žádat při jeho registraci o udělení znaku, nýbrž pouze o jeho potvrzení ve smyslu stanovení odborně adekvátního blasonu, tj. závazného slovního popisu znaku města a zařazení tohoto závazného popisu a vzorové kresby znaku do Registru komunálních symbolů.

Heraldicky adekvátně úsporný a přitom vše podstatné obsahující blason neboli heraldickou terminologií sestavený popis znaku města by přitom mohl mít následující formy, a to mj. podle zvážení, nakolik je z hlediska heraldické terminologie přípustné operovat bez dalšího upřesnění s pojmem „dvojitá lilie“, nebo nakolik je zapotřebí upřesnit skladbu prvků takto označené heraldické figury:

1. „*V červeném štítě stříbrná dvojitá lilie.*“
2. „*V červeném štítě stříbrná, nahoře dvojitá lilie.*“
3. „*V červeném štítě stříbrná lilie, nahoře zdvojená.*“
4. „*V červeném štítě stříbrná lilie, nahoře zdvojená a dole přepásaná.*“
5. „*V červeném štítě mariánská lilie vyrůstající z horního listu přepásané lilie, obojí stříbrné.*““

7.3.2025, Mgr.Jan Tejkal

